

Kdy stanuli Romové poprvé před branami středověkého Brna, nelze přesně určit. Nejstarší písemný doklad o jejich přítomnosti pochází teprve až z počátku 18. století. Nabízí ho matrika farního kostela u sv. Jakuba, kde byl roku 1703 pokřtěn novorozenec Martin, syn Josefa Coška, s velkou pravděpodobností kočovného kováře.

Frekvence romských migrantů na půdě Moravského markrabství a také v blízkosti zemské metropole postupem let sílila. Zimu přečkávali v určitých „svých“ obcích a odtud pak pravidelně vyráželi na obvyklé kočovnické okruhy. Stávali se tak jakýmiisi polousedlíky a obce jejich opakovaného pobytu je pak chtě nechtě ve smyslu platné obecní legislativy přibíraly jako bezdomovce do svých domovských svazků.

Ve druhé polovině 19. století byly takovými lokalitami Bosonohy, Bystrc, Černovice, Kohoutovice, Maloměřice, Řícmanice nebo Žebětín, tedy veskrze agrární obce, které s průmyslovým Brnem bezprostředně sousedily a dnes s ním dávají dohromady velkou městskou aglomeraci. Romové si tam zpravidla mimo vlastní obecní zástavbu rozbíjeli své stany a později stavěli dřevěné chýše nebo chatrče, jejichž seskupováním vznikaly na několika místech základy příštích romských sídlišť.

Jedno z nejlidnatějších vyrostlo v období mezi dvěma světovými válkami kousek za Černovicemi. Stávala tam továrna na spodium, kde se vyráběl kostní klič. Stručně a lidově řečeno kostivárna. Podle toho se pak místo přeneseně označovalo jako Kolonie u kostivárny anebo s dílčí nepřesností už pouze jako Kostivárna; v současnosti jsou to Černovičky, začleněné do katastru Slatiny (dnes část obvodu Brno XI.).

V prostoru pod císařskou silnicí, jak se kdysi říkalo dálkové spojnici dvou hlavních moravských měst, se na dohled od zmíněné výroby usadil Rom Martin Daniel. Ten roku 1884 uzavřel v komárovském kostele sv. Jiljí církevní sňatek s Marianou Danielovou, což bylo samo o sobě jistou zvláštností. V dané době mívala totiž romská manželství převážně podobu volných svazků druha a družky.

O reáliích této rychle se rozrůstající rodiny napsal zajímavou esej německý spisovatel a publicista Kamil Hambel (*Die Daniel's. Eine Erinnerung am Alt-Czernowitz*).

Danielové se okolnímu prostředí přizpůsobovali v jistých oblastech lokální ekonomiky i některými rysy sociálního chování. Po předcích zdědili malé, tzv. cikánské kovářství (výrobu hřebíků, zemědělského nářadí a jiných drobných produktů ze železa), anebo překupnický obchod s koňmi (často je proto bývalo vidět na Tržní ulici, kde se v minulosti odbývaly dobytčí trhy). Žádná z těchto tradičních profesí ovšem neposkytovala dostatek živobytí, a proto bylo třeba doplňovat je i nepatřičnými zdroji obživy (žebrota, polní pých, ale také věštění nebo prostituce).

Podle evidence z let 1924 – 1925 tvořily danielovskou famélijí celkem čtyři dvougenerační a dvě nukleární rodiny, které čítaly souhrnně 24 dospělých s houfy dětí. S populačním rozrodem pokračoval v kovářských a handlířských dovednostech po Martinovi pouze jeho nevlastní syn Antonín, kdežto ostatní potomci druhé a třetí generace vykonávali různé příležitostné a pomocné práce.

Vnější i vnitřní obraz vznikajícího romského sídliště se zásadně proměnil po vydání Zákona o potulných cikánech z roku 1927, za něž byli oficiálně považováni nejenom etničtí Romové, ale také světští neboli

bílí cikáni (potulní brusiči, deštníkáři, kolotočáři aj. osoby, které chodily světem, pohybovaly se z místa na místo, a tak žily podle litery zákona „po cikánsku“).

V návaznosti na tuto legislativní úpravu zakázal zemský prezident těmto tzv. potulným cikánům vstupovat na území Velkého Brna. Proto docházelo k rušení dočasných stanovišť kočovníků, nebo spíše tuláků (na svitavském nábřeží v Černovicích, za valchou mezi Husovicemi a Maloměřicemi, v písečníku Pod akátky v Židenicích), stejně jako k zabraňování jejich zastávek a pobytů v zájezdních hospodách (nejznámější provozovali hostinští na výpadovkách, jako Fischgrund na Olomoucké nebo Blatný na Vídeňské ulici).

Všechna tato místa se postupně octla pod kontrolou městské policie a ta odtud nevítané hosty eskortovala směrem do Černovic. Někdejší romská osada se tam začala rychle zvětšovat, přetvářet svou demografickou strukturu a měnit celkový ráz.